

Lausunto

18.06.2024

Asia: VN/32974/2023

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till vissa lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Behövs det en totalreform av stödet för lärande och skolgång?

Finlands svenska lärarförbund rf, FSL stöder regeringens förslag om att reformera stödet för lärande och skolgång. Sjunkande inlärningsresultat och elever som avlägger den grundläggande utbildningen utan tillräckliga kunskaper för att klara av att tillgodose sig en utbildning på andra stadiet, visar på att stödet för lärande och skolgång inom den grundläggande utbildningen behöver omstruktureras. Det är ur ett jämlikhetsperspektiv också viktigt med en reform av stödet för lärande och skolgång då det visat sig att elevernas rätt till stöd förverkligas på mycket olika sätt hos utbildningsanordnarna i landet, vilket också framkommer av förarbetena till lagförslaget. Det är viktigt att eleverna får det stöd det behöver genast då behovet uppstår. Stöd i rätt tid, i tillräcklig mängd och av rätt form. En minskad dokumentation och byråkrati, vilket föreslås är bra och understöds av FSL. Det är viktigt att lärarnas arbetsinsats går till att stöda elevens lärande och skolgång och inte till dokumentation och byråkrati, då detta kan undvikas. Gränserna mellan det allmänna stödet och det intensifierade stödet är inte helt klart. Likaså har det funnits oklarheter gällande behörigheten att ge specialundervisning inom det särskilda stödet. Elevernas rätt att få specialundervisning inom det särskilda stödet har därför kunnat äventyras. En tydligare lagstiftning är även av den orsaken även nödvändig.

Är den övergripande struktur som fastställts för stödet för lärande och skolgång ändamålsenlig?

Finlands svenska lärarförbund anser den övergripande strukturen för stöder för lärande och skolgång vara ändamålsenligt. FSL anser det vara bra att det konstateras att stödet för lärande och skolgång ska vara en del av den normala verksamheten i skolan. Det är en viktig formulering som ska garantera eleverna det stöd de behöver i rätt tid, i rätt omfattning och av rätt form och som även ålägger utbildningsanordnaren en skyldighet att säkerställa de resurser som krävs för att kunna förverkliga detta. FSL anser det vara bra att man i förslaget poängterar bildandet av undervisningsgrupper och att bestämmelserna flyttas från förordning till lag. FSL anser att det i lagen borde tilläggas, förutom de föreslagna ändringarna, att undervisningsgrupperna ska bildas så att målen i läroplanen kan nås och att lärarens ska ha en möjlighet att tillgodose undervisningsgruppens behov. Detta finns nämnt som en del av de proaktiva stödåtgärderna i förarbetat till lagen men FSL anser att det är skäl att även skriva in det i lagen. FSL anser formuleringen i lagförslaget gällande

personal (37 §) vara viktig. Även om ändringsförslaget främst gäller skolgångsbiträden är det viktigt att poängtera att lagen förutsätter att utbildningsanordnaren ska ha tillräckligt med lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande. Utbildningsanordnare kan dessutom ha timplärare och annan personal. En del utbildningsanordnare verkar frånga inrättandet av lärartjänster och anställa timplärare i stället även om behovet av lärare ser ut att vara konstant. Tryggare anställningsförhållanden bäddar för en bättre tillgång på behöriga lärare i framtiden.

Är förslagen till bestämmelser om proaktiva stödåtgärder ändamålsenliga?

FSL understöder förslaget om proaktiva stödåtgärder och finner dem ändamålsenliga. Formuleringen om att utbildningsanordnaren ska säkerställa undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärandet och ordna proaktiva stödåtgärder som en del av skolans grundläggande verksamhet är bra. FSL anser dock som tidigare nämnt att det i lagen bör formuleras om bildandet av undervisningsgrupper så att målen i läroplanen kan nås och att läraren har verkliga möjligheter att tillgodose undervisningsgruppens behov tillräckligt bra.

FSL understöder förslaget om att de proaktiva stödåtgärderna inte förutsätter en elevspecifik bedömning och inte heller ett administrativt beslut eller en plan. Det är viktigt att lärarresurserna kan riktas till stöd för elevernas inläring och skolgång och inte används till dokumentation.

Det är bra att man definierat att det proaktiva stödet består av stödundervisning som ges av läraren och stödundervisning i undervisningsspråket samt undervisning som ges av speciallärare tillfälligt i samband med annan undervisning. Det kan vara skäl att poängtera att stödet i undervisningsspråket inte ersätter undervisning i svenska eller finska som andra språk.

FSL stöder förslaget om att de proaktiva stödåtgärderna ska vara planmässiga och att utbildningsanordnaren ska reservera tillräckligt med timmar i timresurser för de proaktiva stödåtgärderna och därmed i lärarnas arbetsplaner. Att man i lagstiftningen definierar en minimimängd timmar utbildningsanordnaren ska reservera för det proaktiva stödet är bra och kan bidra till att öka jämlikheten för eleverna. Risken finns dock att detta minimumantal timmar samtidigt blir ett maximum. Det är därför skäl att poängtera elevernas rätt till stöd och att eleverna har denna rätt då behov uppstår.

Är förslagen till bestämmelser om elevspecifika stödåtgärder ändamålsenliga?

Det är bra att man genom lagförslaget tryggar elevens rätt till elevspecifika stödåtgärder utan dröjsmål då de proaktiva åtgärderna är otillräckliga. FSL anser att man i lagen också borde definierar vad som avses med elevspecifika stödåtgärder. Nu framgår dessa endast i förarbetet till lagen. Eftersom också förordningen om behörighetsvillkor för personal inom undervisningsväsendet samtidigt föreslås ändras borde man bedöma behovet av att precisera behörighetskraven för speciallärare så att det av en speciallärare krävs ämneslärarbehörighet eller klasslärarbehörighet.

Är förslagen till bestämmelser om handlingar och förvaltningsbeslut i fråga om stödet ändamålsenliga?

FSL anser förslaget till bestämmelser om handlingar och förvaltningsbeslut till största delen vara ändamålsenliga. I förarbetet till lagförslaget konstateras att de i beslutet om elevspecifika stödåtgärder ska beslutas om stödåtgärder enligt bedömningen av behovet av stödåtgärder. Vidare konstateras att det i själva beslutet inte beskrivs elevens stödåtgärder. FSL anser att det med tanke på elevens rättsskydd, även av beslutet ska framkomma hur de elevspecifika stödåtgärderna ska

förverkligas. De kan beskrivas i själva beslutet eller så att bedömningen av behovet av stödåtgärder och/eller planen för förverkligandet av stödåtgärderna bifogas till beslutet.

FSL understöder förslaget om att det minst en gång per läsår och vid behov bedöms om genomförandet av planen och stödåtgärderna motsvarar elevens behov. Det är bra att det i lagen poängteras att det ska ske oftare om elevens behov det kräver.

Vill ni komplettera propositionens konsekvensbedömning?

Det finns ett behov av att komplettera konsekvensbedömningen med hur lagförslaget påverkar de svenskspråkiga skolorna i Finland. I de svenskspråkiga skolorna har integreringen av elever i behov av särskilt stöd varit omfattande. Kommer det att finnas tillräckligt med speciallärarresurser med tanke på elever som läser en lärokurs som avviker den grundläggande utbildningen lärokurs eller målen i läroplanen eller elever som får regelbunden elevspecifik undervisning av en speciallärare i samband med annan undervisning eller i smågrupp? Eftersom ett lärarregister saknas finns inte uppgifter om antalet behöriga speciallärare även om uppgifter om nu verksamma speciallärare finns. I konsekvensbedömningen har man uppskattat behovet till 150 nya speciallärare. Genom att komplettera en klasslärarutbildning kunde behörighet fås på ett år föreslås det i konsekvensbedömningen. I bedömningen har det dock inte skilt bedömts behovet av speciallärare för de svenskspråkiga skolorna.

Har ni några förslag till förbättringar i utkastet till proposition?

FSL anser att det av lagen klart bör framkomma att undervisningsgrupperna ska sammanställas så att målen i läroplanen kan nås och att läraren har möjlighet att tillgodose undervisningsgruppens behov.

FSL anser att det i förordningen om behörighetsvillkor för personal inom undervisningsväsendet bör stadgas om att det i behörighetskraven för speciallärare också krävs ämneslärarbehörighet eller klasslärarbehörighet förutom de i förordningen redan stadgade studierna för speciallärare.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Sammanfattning av FSLs utlåtande.docx](#)

Wikström Jan-Mikael
Finalands svenska lärarförbund FSL